

TRIBUNA

EL SOFISMA «LIGHT»

Alfred Badia (Barcelona)

El lloc comú bàsic de la mentalitat «light» tocant a la llengua catalana en ús, és, tots ho sabem, el següent: les llengües constitueixen una realitat viva en boca dels parlants. És, doncs, un pecat contra natura voler-los posar límits o imposar-los correccions des d'una gramàtica normativa. La gramàtica és per a la llengua i no a l'inrevés. Així ho entenen, per exemple, els anglesos i els nord-americans, que no tenen cap acadèmia de redreçadors de llengua, i vet aquí que l'anglès s'expandeix com els arbres del bosc. Aplicat aquest criteri a la llengua catalana, sobra la normativa, que en constreny artificialment l'ús natural. No poseu cap xarxa al riu, que l'aigua passa!

La primera cosa que escau de dir a aquest planteig és que els qui el preconitzen no són coherents amb ells mateixos, des del moment que proposen, diu que més de 700 mots, la majoria castellanismes, a usar canònicament, a part de tals i tals modificacions morfosintàctiques, autoritzades per un *nihil obstat* perfectament acadèmic. Són, doncs, uns normatius a la baixa. Però a més a més no saben, no poden o no volen recordar que el català d'avui no és un instrument d'ús normal com l'anglès d'Anglaterra i els Estats Units, sinó una llengua que sura després de quaranta anys de persecució a mort i ara viu asfíxiada per la pressió de l'espanyol, mantingut com a llengua oficial per imposició d'Estat. Una reflexió elemental permet veure que una llengua subordinada en un règim bilingüe en què la llengua dominant disposa de tots els trumfos, es troba ineluctablement agredida per tots cantons i es contamina sense remei. Allò que diu simplement el sentit comú és que si volem que el català, sotmès al setge de la llengua dominant, pugui viure segons el seu sistema lingüístic propi, el seu lèxic i els seus modismes, necessita l'ajuda que posi aturador al procés inevitable de deturpació a què la seva situació l'em-

peny. La proposta de LLENGUA NACIONAL és, en aquest punt, clara i pertinent: si Catalunya disposés d'un Estat propi, els mitjans que el poder li forniria corregirien l'actual dependència lingüística, imposant a tots els nivells el bon ús de la llengua amb l'actualització de l'autenticitat, suara malmesa. Però com que l'autodeterminació que ens conduiria a posseir els recursos d'Estat, ara com ara no passa d'ésser una aspiració de dret, la via per a combatre la degradació del català consisteix a recordar a tots els catalans que tenim un tresor lèxic incomparable i una discreta normativa, que ja fou establerta a començaments de segle per a plantar cara a l'agressió espanyolitzant, suara tan hipertrofiada. En aquest punt, però, els catalans hem de fer molt palesa una cosa: que som ben conscients que els 40 anys de persecució franquista a mort no han passat en va, i que això, l'actual convivència contaminadora amb els «altres catalans» que en gran nombre usen a Catalunya l'espanyol com a llengua mare, i la suggestió hipnòtica dels *media* en espanyol, ens força a reconèixer que hi ha rectificacions lèxiques i morfosintàctiques que és inevitable d'acceptar. Però, compte!, ni a aquestes rectificacions els toca ésser en el nombre que reclamen almenys els «light» més conspicus, ni els qui han d'auscultar-les, calibrar-les i revisar-les, i en tot cas després donar-los llum verda, han d'ésser els primers nouvinguts, inevitablement impreparats, que es posen a fer de pontífexs. No hi ha volta de full, si disposem d'un organisme tècnic adequat, cosa que vol dir que té o ha de tenir els experts idonis, aquest ha d'ésser el que introdueixi les variants lèxiques i les modificacions gramaticals abans dites per a adequar la llengua catalana oral i escrita a la realitat en ús d'ara, amb la justesa i la justícia que exigeix la genuïnitat de la llengua. Que s'entengui bé, vull dir tenint ben present, en oposició a la «neutralitat» espanyolitzant dels «light», que acceptar alguns canvis no vol dir rendir-se a la deturpació ambiental, perquè la llengua catalana, com totes les llengües, constitueix un sistema i un tresor lèxic contra els quals no podem atemptar sense ferir la llengua mateixa. És una qüestió de sensibilitat i d'amor a la llengua, però també una qüestió tècnica que la sociolingüística coneix prou bé, els límits de la qual són indecisos, però que cal salvar amb el tacte del coneixedor i aquell equilibri entre la concessió i el rigor que caracteritza aquell amor. Per dir-ho amb brevetat, els qui tenen el dret i l'obligació d'equilibrar la normativa i el lèxic de la llengua són els experts que uneixen amor i autoritat, que no vol dir pas sentimentalisme desuet ni autoritarisme. Esperem que l'Institut d'Estudis Catalans estigui en condicions d'exercir aquesta indispensable funció i que els organismes de poder català el secundin i l'oficialitzin sense reserves mentals. Són mil anys de llengua catalana, els que es resisteixen a la rendició. ¿Són el valor que il·lumina i atreu o la història que es clou?

1) La cosa no té relleu: